

**ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Рішенням вченої ради Інституту спеціальної педагогіки і
психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
протокол № 10 від 20 жовтня 2025 р.**

Голова вченої ради

В.В.Засенко

ПОЛОЖЕННЯ

**про проведення науково-педагогічної практики здобувачів
вищої освіти ступеня доктора філософії третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про педагогічну практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України розроблено на основі Закону України «Про вищу освіту», у відповідності Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів від 23.03.2016 р. № 261 зі змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р., згідно з яким науково-педагогічна практика є одним із компонентів програми підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів вищої кваліфікації.

1.2. Науково-педагогічна практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є компонентом професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності та видом практичної діяльності аспірантів щодо здійснення освітнього процесу в закладах вищої освіти, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності, науково-методичну роботу з дисциплін, набуття вмінь і навичок практичної викладацької діяльності, а також проведення дослідницької діяльності, спрямованої на формування й удосконалення наукових компетентностей, розвиток навичок планування, організації та реалізації наукових досліджень, аналізу отриманих результатів і представлення їх у наукових публікаціях.

1.3. Організатором педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії є науковий відділ (випусковий відділ), за яким закріплений аспірант.

1.4. Мета, завдання, зміст, форми та методи контролю та оцінювання результатів науково-педагогічної практики з урахуванням специфіки спеціальності та освітньо-наукової програми конкретизовано в програмах практик.

1.5. Результатом проходження науково-педагогічної практики є оволодіння здобувачами професійними, інтегральними та загальними компетентностями, необхідними для якісного проведення лекцій, ведення семінарських і практичних занять та впровадження результатів дослідницької діяльності в практику закладів вищої освіти / наукової установи.

2. ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

2.1. У процесі проходження науково-педагогічної практики аспіранти мають оволодіти основами науково-методичної та навчально-методичної роботи: навичками структурування та психологічно грамотного перетворення наукових знань в навчальний матеріал, систематизації навчальних та виховних задач, вправ, тестів з різних тем, усного та письмового викладу предметного матеріалу, різноманітними освітніми технологіями.

2.2. У процесі практичної діяльності, ведення навчальних занять аспірантами повинні бути сформовані вміння визначення навчально-виховної мети, вибору типу, виду занять, використання різних форм організації

навчальної діяльності студентів (діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності).

2.3. У ході відвідування занять викладачів відповідних дисциплін аспіранти повинні ознайомитися з різними способами структурування і представлення навчального матеріалу, прийомами активізації навчальної діяльності, особливостями професійної риторики, методами та формами оцінювання результатів навчальної діяльності студентів.

2.4. У процесі проходження дослідницької діяльності, у межах науково-педагогічної практики, аспіранти мають ознайомитися з актуальними напрямами наукових досліджень за спеціальністю; вміти формулювати наукову проблему, мету та завдання власного дослідження; опрацювати та критично аналізувати наукові джерела з теми дослідження; брати участь у наукових семінарах, конференціях, круглих столах, презентаціях проміжних результатів дослідження; розробляти елементи власного наукового експерименту або емпіричного дослідження; готувати тези, наукові статі або фрагменти дисертаційного дослідження; вміти оформлювати наукові результати відповідно до академічних стандартів.

2.5. В умовах, коли можливості фізичного відвідування баз практик здобувачами обмежені або відсутні (форс-мажорні обставини (активні бойові дії, природні катаклізми, карантинні обмеження тощо)), застосовується дистанційна або комбінована (змішана) форма проведення практик, яка може вміщувати альтернативні завдання, визначені програмою науково-педагогічної практики.

2.6. Аспірантів ознайомлюють з програмою, завданнями, формами і методами контролю та оцінювання результатів науково-педагогічної практики.

3. БАЗИ ПРАКТИКИ

3.1. Науково-педагогічна практика аспірантів Інституту проводиться на базах практики, які відповідають вимогам програми.

3.2. Базою науково-педагогічної практики можуть бути підрозділи Інституту, наукових установ НАПН України, ЗВО, які мають необхідні умови для проведення практики.

3.3. Аспіранти з числа іноземних громадян та осіб без громадянства, ВПО, які навчаються дистанційно, проходять науково-педагогічну практику у випусковому відділі Інституту, за яким вони закріплені, дистанційно. При цьому відділ забезпечує умови для проходження аспірантом науково-педагогічної практики.

3.4. Місце проходження науково-педагогічної практики, терміни, її зміст та форма планується науковим керівником і відображається в індивідуальному навчальному плані.

4. ЗМІСТ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

4.1. Науково-педагогічна практика здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії передбачає такі види діяльності:

- ознайомлення з організацією навчально-виховного процесу у вищій школі;
- вивчення досвіду викладання провідних викладачів (науковців) під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін;
- розроблення змісту навчальних занять, методична робота з дисципліни;
- самостійне проведення навчальних занять з дисципліни (лекцій, семінарів, практичних занять), самоаналіз;
- участь в оцінюванні якості різних видів робіт здобувачів освіти (студентів);
- керівництво науковими студентськими дослідженнями;
- розроблення власного дисертаційного дослідження, опрацювання його теоретико-методологічних засад, формування структури та основних положень, аналіз і систематизація наукових джерел, узагальнення отриманих результатів;
- участь у науково-практичних заходах різних рівнів (конференціях, семінарах, круглих столах, форумах, воркшопах тощо) з метою апробації результатів наукових досліджень, обміну досвідом і підвищення рівня наукової компетентності.

4.2. Загальне керівництво та методичне консультування науково-педагогічною практикою здійснює науковий керівник здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії.

4.3. Контроль за проходженням науково-педагогічної практики здобувача покладається на завідувача відділу, за яким здобувач закріплений.

4.3. Загальний обсяг педагогічної практики становить 6 кредитів ЄКТС (180 год).

4.4. Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які виконують навчальну, навчально-методичну роботу у закладах вищої освіти подають до аспірантури довідку із місця роботи про навчальне навантаження із дисциплін, які відповідають освітньо-науковій програмі, звіт встановленого зразка та витяг із протоколу засідання наукового відділу, до якого прикріплений здобувач, про затвердження результатів практики.

4.5. Захист практики відбувається на засіданні випускового відділу та оцінюється за 100-бальною шкалою. Критеріями оцінювання педагогічної практики є: успішність виконання аспірантом індивідуальних завдань практики; дотримання аспірантами етичних правил, правил внутрішнього розпорядку установи; власна активність, ініціативність аспіранта в процесі виконання завдань практики; повнота, логічність і досконалість звіту про проходження практики; якість, коректність, теоретична грамотність і практична цінність наданих методичних матеріалів (Таблиця 1). Витяг з протоколу засідання відділу докладається до звітних матеріалів здобувача.

4.6. Після закінчення науково-педагогічної практики аспіранти готують та подають на відділ звітну документацію у порядку, визначеному програмою науково-педагогічної практики, українською мовою та звітують про результати на засіданні відділу.

Здобувачі, які навчаються за дистанційною формою, звітують на засіданні відділу за допомогою засобів відеозв'язку.

4.8. Залік з науково-педагогічної практики здобувач отримує за умови виконання всіх запланованих завдань і наявності звітної документації:

- Індивідуальний план проведення педагогічної практики (Додаток 1);
- Звіт про проходження науково-педагогічної практики (Додаток 2).

4.9. Звітні матеріали за результатами проходження здобувачем науково-педагогічної практики за освітньо-науковою програмою зберігаються у відділі аспірантури і докторантури Інституту.

5. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АСПІРАНТА

5.1. Аспірант має право з усіх питань, які виникають під час проходження практики, звертатись до наукового керівника, завідувача відділу та вносити свої пропозиції з удосконалення організації практики.

5.2. Аспірант виконує всі види робіт, передбачені програмою науково педагогічної практики, ретельно готується до кожного заняття.

5.3. У разі невиконання вимог, які висуваються, аспірант може бути відсторонений від проходження практики.

5.4. Аспірант, відсторонений від практики або робота якого на практиці визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав індивідуальний план і, згідно з Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів від 23 березня 2016 року, підлягає відрахуванню.

Додатки

Додаток 1

ПЛАН науково-педагогічної практики аспіранта (здобувача) очної/заочної форми навчання за спеціальністю

(спеціальність)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Період проходження з _____ 20__ року по _____ 20__ року
Загальний обсяг 180 годин (6 кредитів ЕКТС)

№	Зміст роботи/заплановані заходи	Строки виконання
1.		
2.		
3.		
...		

Аспірант _____ ПІБ
(підпис)

Науковий керівник _____ ПІБ
(підпис)

ПОГОДЖЕНО

Керівник науково-педагогічної практики _____ ПІБ, посада, вчене звання
(підпис)

Додаток 2

ЗВІТ
за результатами науково-педагогічної практики аспіранта (здобувача)
очної/заочної форми навчання за спеціальністю

(спеціальність)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Період проходження з _____ 20__ року по _____ 20__ року
Загальний обсяг 180 годин (6 кредитів ЕКТС)

Стислий опис змісту науково-педагогічної практики

Сітка відвіданих аудиторних занять

Дата і час проведення	Академічна група	Тема заняття	Вид заняття	Підпис керівника

За результатами відвідання аудиторних занять зроблено висновки: _____

Згідно з Індивідуальним планом науково-педагогічної практики у визначений термін проведено такі аудиторні заняття:

Сітка проведених занять

Дата і час проведення	Академічна група	Тема заняття	Вид заняття	Підпис керівника та коротка оцінка діяльності аспіранта

--	--	--	--	--

З метою підготовки до вказаний аудиторних занять здійснено такі заходи: _____

За результатами проведення аудиторних занять зроблено висновки: _____

Оцінка практики _____

Обговорено і схвалено на засіданні відділу від _____ 20__ року, протокол № _____

Аспірант _____ ПІБ
(підпис)

ПОГОДЖЕНО

Керівник науково-педагогічної практики _____ ПІБ, посада, вчене звання
(підпис)

Таблиця 1

**Шкала та критерії оцінювання результатів проходження
науково-педагогічної практики (Інституту спеціальної педагогіки і психології імені
Миколи Ярмаченка НАПН України та ECTS)**

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в Інституті	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
A	90 – 100	Зараховано	досягнуто усіх цілей науково-педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження; - проявлено в роботі самостійність, креативність та педагогічну майстерність; - отримано схвальний відгук- характеристику від керівника практики
B	85 – 89		- досягнуто усіх цілей науково-педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження; - проявлено в роботі самостійність та педагогічну майстерність; - отримано схвальний відгук-характеристику від керівника практики
C	75 -84		- досягнуто більшості цілей науково-педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження; - проявлено в роботі самостійність та педагогічну майстерність; - отримано позитивний відгук- характеристику від керівника практики
D	65 -74		- досягнуто більшості цілей науково-педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження; отримано задовільний відгук- характеристику від керівника практики
E			- досягнуто більшості цілей науково-педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження; - отримано задовільний відгук-характеристику від керівника практики
FX	35 – 59	Не зараховано	- цілей науково-педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження досягнуто частково; - отримано незадовільний відгук- характеристику від керівника практики
F	1 – 34		- цілей науково-педагогічної практики відповідно до індивідуального плану її проходження не досягнуто; - отримано незадовільний відгук- характеристику від керівника практики